

Memo

Datum:
15 juli 2020

Onderwerp: Stand van zaken Arhi-procedure Scherpenzeel.

Ter attentie van: Gemeenteraad.

Afzender: College van burgemeester en wethouders.

Aanleiding

In aansluiting op onze eerdere informatie inzake het onderzoek naar de bestuurskracht van de gemeente Scherpenzeel informeren wij u in deze memo over een aantal recente ontwikkelingen alsmede het feit dat Gedeputeerde Staten van Gelderland besloten hebben om het open overleg als onderdeel van de procedure voor gemeentelijke herindeling te starten.

Voorgeschiedenis

Op 2 juni jl. hebben Gedeputeerde Staten van Gelderland een voorlopig standpunt ingenomen ten aanzien van de door het college van burgemeester en wethouder gepresenteerde kadernota van de gemeente Scherpenzeel. Het standpunt van Gedeputeerde Staten was dat de kadernota onvoldoende vertrouwen gaf voor een structurele oplossing van de bestuurskrachtproblematiek van de gemeente Scherpenzeel. Voor Gedeputeerde Staten vormde dit de aanleiding om het voornemen uit te spreken om de voorbereidingen te treffen voor het open overleg zoals bedoeld in de Arhi-procedure. Op 9 juli jl. heeft de gemeenteraad van Scherpenzeel de kadernota vastgesteld en daarmee hun voornemen uitgesproken om de zelfstandigheid van de gemeente Scherpenzeel te behouden.

Overleg Minister BZK

Op 8 juli jl. hebben zowel het college van Gedeputeerde Staten van Gelderland als het college van de gemeente Scherpenzeel elk afzonderlijk een informerend gesprek met minister Ollongren van BZK gevoerd over de bestuurlijke toekomst van Scherpenzeel. Naar aanleiding van de gesprekken heeft de minister aangegeven dat zij er begrip voor heeft dat de provincie de regie neemt in het proces om te komen tot een versterking van de bestuurskracht. Ook heeft zij een aantal aandachtspunten meegegeven voor het vervolg van het proces.

Besluit Gedeputeerde Staten starten open overleg

Het aannemen van de kadernota door de gemeenteraad van Scherpenzeel is voor Gedeputeerde Staten geen aanleiding geweest om het eerder ingenomen voorlopige standpunt te herzien. Op 14 juli hebben Gedeputeerde Staten besloten om het open overleg als onderdeel van de procedure van gemeentelijke herindeling te starten. Zij willen daarbij in goed overleg een fusie van de gemeenten Scherpenzeel en Barneveld gronding onderzoeken en deze optie op een reële en

evenwichtige manier afzetten tegen het scenario van zelfstandigheid en mogelijk nog andere reële opties. Het proces dat Gedeputeerde Staten daarvoor met beide gemeenten wil ingaan is beschreven in de provinciale startnotitie welke als bijlage bij deze memo is gevoegd.

Wij hebben er begrip voor dat het besluit van Gedeputeerde Staten gemengde gevoelens opwekt. Vanuit dat perspectief bezien ondersteunen wij het voornemen van de provincie Gelderland om in goed onderling overleg met alle betrokken partijen samen op te trekken om te bezien wat de beste bestuurlijke toekomst van de gemeente Scherpenzeel is. Aan dit overleg willen wij onze bijdrage leveren.

Vervolg

Gedeputeerde Staten zijn initiator en nemen de regie in het open overleg. De gemeente Barneveld is daarbij participant. Concreet zal het open overleg starten in september. Wij zullen dit overleg met een open en constructieve houding in gaan, waarbij wij ons nadrukkelijk zullen inzetten voor de meerwaarde van een eventuele herindeling voor de gemeente Barneveld en haar inwoners en ondernemers. Voor een goed verloop van de samenwerking in de open overleg fase zet Gedeputeerde Staten in op het inrichten van een overleg- en samenwerkingsstructuur op bestuurlijk en ambtelijk niveau. Dit willen zij in nauw overleg verder vormgeven. Vanzelfsprekend zullen ook de gemeenteraden betrokken worden bij het overleg, of wel via direct overleg, dan wel via een (gezamenlijke) klankbordgroep.

Bijlagen

- Brief college burgemeester en wethouders Scherpenzeel, 10 juli 2020.
- Brief minister Ollongren aan Scherpenzeel, 10 juli 2020.
- Brief minister Ollongren aan Gelderland, 10 juli 2020.
- Brief GS Gelderland aan Barneveld, 14 juli 2020.
- Persbericht gemeente Barneveld, 14 juli 2020.

Gemeente Barneveld
T.a.v. het College
Postbus 63
3770 AB BARNEVELD

Datum

14 juli 2020

Zaaknummer

2020-007489

Onderwerp

Starten open overleg

Inlichtingen bij

Provincieloket
026 359 99 99
post@gelderland.nl

Blad

1 van 2

Geacht College,

Op 9 juli jongstleden heeft de gemeenteraad van Scherpenzeel de Kadernota voor 2021-2024 aangenomen. In deze Kadernota schetst de gemeente haar plannen voor een duurzame en bestuurskrachtige gemeente.

In ons voorlopig standpunt dd. 2 juni over de Kadernota zoals die door het College van B&W in Scherpenzeel is vastgesteld hebben wij uitgebreid uiteengezet waarom wij als GS menen dat deze Kadernota ons onvoldoende vertrouwen gaf dat deze de bestuurskrachtproblematiek van Scherpenzeel duurzaam en structureel zou kunnen oplossen. Dat is ondermeer onderbouwd in de nota “een sterk dorp in een sterke gemeente” die wij u toen hebben doen toekomen.

Met het aannemen van de Kadernota door de gemeenteraad van Scherpenzeel is ons voorlopig standpunt niet gewijzigd. Wij hebben zeker waardering en respect voor het feit dat Scherpenzeel de eigen bestuurskrachtproblematiek onderkent en bereid blijkt om die aan te pakken. Maar onze inhoudelijke bezwaren tegen de door de gemeenteraad gekozen en uitgewerkte oplossing zijn niet opgelost.

Start artikel 8 Wet Arhi; open overlegfase

Zoals wij eerder hebben aangegeven menen wij dat een fusie tussen de gemeenten Scherpenzeel en Barneveld een goede mogelijkheid kan zijn om de problematiek bestuurskracht duurzaam op te lossen en de inwoners van Scherpenzeel de gelegenheid te bieden om als sterk dorp in een sterke gemeente te kunnen floreren.

Wij willen daarom samen met de beide gemeenten, uw inwoners en bestuurlijke partners deze optie grondig onderzoeken en deze optie ook op een reële en evenwichtige manier afzetten tegen

Markt 11 | 6811 CG Arnhem
Postbus 9090 | 6800 GX Arnhem

026 359 99 99
post@gelderland.nl
www.gelderland.nl

BNG Bank Den Haag
NL74BNGH0285010824
BIC-code BNG Bank: BNGHNL2G

Btw-nummer: NL001825100.B03
KvK-nummer: 51468751

provincie
Gelderland

Datum

14 juli 2020

Zaaknummer

2020-007489

Blad

2 van 2

het scenario zelfstandigheid en mogelijk nog andere reële opties. We starten daarom een 'open overleg', conform de bevoegdheden die wet Algemene regels herindeling (wet Arhi) ons geeft.

Uitgangspunten open overleg

We vinden het van belang dat we in verbinding werken aan de versterking van de bestuurskracht van Scherpenzeel. Graag geven wij samen met de colleges van Scherpenzeel en Barneveld de herindeling en de procedure vorm in een doorlopend bestuurlijk overleg. Het is onze inzet dat wij, binnen de juridische kaders, gezamenlijk eigenaar kunnen worden van het proces en de resultaten. Wij hebben daartoe een startnotitie voor de open overlegfase opgesteld, waarin we aangeven wat onze precieze uitgangspunten zijn binnen dit proces. De startnotitie is als bijlage toegevoegd aan deze brief.

Graag treden we snel met uw college over deze startnotitie in overleg om elkaars standpunten en uitgangspunten met elkaar te spiegelen, zodat we gezamenlijk gedeelde beelden en doelen voor dit proces kunnen formuleren.

Ten slotte

Wij zijn ons bewust van de mogelijke impact van ons besluit, zowel in Scherpenzeel als in Barneveld. We zullen vanzelfsprekend ons besluit graag bij u en/of uw raad toelichten, als daar behoefte toe is. En ook met u in overleg treden over de mogelijke consequenties voor uw inwoners en medewerkers.

Wij verzoeken u om ons standpunt in deze door te geleiden naar uw gemeenteraad.

Met vriendelijke groet,
Gedeputeerde Staten van Gelderland

John Berends
Commissaris van de Koning

Pieter Hilhorst
Secretaris

Bijlage(n)

- GS-besluit
- Startnotitie open overleg 'Versterking door verbinding'
- Statenbrief

Onderwerp

Gemeentelijke indeling Barneveld en Scherpenzeel.

Gedeputeerde Staten van Gelderland

Gezien de vaststelling van de Kadernota 2021-2024 door de gemeenteraad van Scherpenzeel op 9 juli 2020;

Gelet op artikel 8, lid 1 van de Wet algemene regels herindeling;

Besluiten

1. De wens uit te spreken tot wijziging van de gemeentelijke indeling van de gemeenten Barneveld en Scherpenzeel;
2. Burgemeester en wethouders van de gemeenten Barneveld en Scherpenzeel in de gelegenheid te stellen met hen overleg te voeren als bedoeld in artikel 8, eerste lid van de Wet algemene regels herindeling over deze wens tot wijziging van de gemeentelijke indeling;
3. De betrokken gemeentebesturen en de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties hiervan op de hoogte te stellen;

Gedeputeerde Staten van Gelderland

John Berends
Commissaris van de Koning

Pieter Hilhorst
Secretaris

Versterking door verbinding

Startnotitie artikel 8 Wet arhi-procedure

Op 14 juli 2020 heeft het college van Gedeputeerde Staten het besluit genomen om op grond van artikel 8 Wet algemene regels herindeling een open overleg te starten gericht op versterking van de bestuurskracht van Scherpenzeel en besluitvorming over een mogelijke herindeling van de gemeenten Scherpenzeel en Barneveld. In deze notitie staat kort beschreven welk proces gedeputeerde staten daarvoor met de beide gemeenten willen ingaan.

Reden voor start procedure artikel 8 Wet arhi: de inwoner centraal

Het gemeenschappelijke doel dat wij provincie en gemeenten hebben is het zo goed mogelijk dienen van de belangen van onze inwoners. Hiervoor is voldoende lokale bestuurskracht nodig. De afgelopen jaren zijn veel nieuwe taken op de gemeenten afgekomen en liggen nieuwe uitdagingen in het verschiet. Als gevolg hiervan wordt een groot beroep gedaan op de bestuurskracht van Gelderse overheden.

Vanuit onze zorgplicht voor de kwaliteit van het openbaar bestuur werkt de provincie samen met gemeenten en regio's maatwerkgericht aan sterk bestuur in Gelderland. Niet omdat sterk bestuur een doel op zich is, maar omdat het een middel is om als overheid de maatschappij zo optimaal mogelijk te bedienen.

Ons college en de gemeente Scherpenzeel constateren beiden dat de gemeente Scherpenzeel op dit moment onvoldoende bestuurskracht heeft om inwoners nu en in de toekomst goed van dienst te zijn. Het college van Scherpenzeel heeft hard gewerkt aan plannen voor een zelfstandige gemeente. Wij erkennen de zware inzet die het college van Scherpenzeel heeft gepleegd, maar wij behouden onvoldoende vertrouwen dat de uitgewerkte oplossing toekomstbestendig is. Daarom hebben wij op 14 juli 2020 besloten een open overleg te starten in het kader van artikel 8 Wet Arhi.

Het is nu de tijd om verschillende opties in beeld te brengen. In beginsel zien wij een herindeling van Scherpenzeel en Barneveld als de meest gerede optie voor de versterking van de bestuurskracht van Scherpenzeel. Dit op basis van de verkenning die wij daarover hebben uitgevoerd in het voorjaar van 2020. Wij gaan hierover graag met de beide gemeenten in gesprek.

Wet Algemene regels herindeling

De procedurevoorschriften voor een herindelingsadvies dat door een provincie wordt opgesteld, zijn vastgelegd in de Wet algemene regels herindeling (Wet arhi). In het bijzonder artikel 8 bepaalt hoe het proces dient te worden vormgegeven. Het proces vangt aan met het zogenaamde open overleg: gedeputeerde staten stellen burgemeester en wethouders van de betrokken gemeenten in de gelegenheid met hen overleg te voeren over de wens tot wijziging van de gemeentelijke indeling.

Het Beleidskader gemeentelijke herindeling van de minister van BZK bevat nadere regels over de te volgen procedures en de beoordelingscriteria die de minister hanteert. Zo staat in het beleidskader dat de provincie de regie op het herindelingsproces heeft en penvoerder van het herindelingsontwerp- en advies is. Daarnaast verwacht de minister een faciliterende en stimulerende rol van de provincie in het herindelingsproces, bijvoorbeeld ten aanzien van het maatschappelijk, regionaal en lokaal draagvlak. Het beleidskader maakt duidelijk dat het de verantwoordelijkheid van de betrokken gemeentebesturen en van de provincie is om het maatschappelijk draagvlak voor een herindeling te beoordelen en daarin te investeren.

Rolneming en samenwerking met de gemeenten: samen sterk

De provincie is wettelijk verantwoordelijk voor de artikel 8 Wet arhi-procedure. Dat betekent niet dat wij zelfstandig willen of moeten opereren. Wij willen nadrukkelijk samen met de colleges van B&W van Scherpenzeel en Barneveld en samen met de gemeenteraden, inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en regionale partners optrekken. Op deze manier kan een op te stellen herindelingsontwerp aansluiten bij de wensen en behoeften in de samenleving en de optimale basis zijn voor een succesvolle gemeente die de opgaven voor inwoners van zowel de huidige gemeente Barneveld als Scherpenzeel aan kan. In verbinding bouwen aan een sterke gemeente met sterke kernen, dat is ons doel.

Graag geven gedeputeerde staten samen met de colleges van Scherpenzeel en Barneveld de open overlegfase vorm in een doorlopend bestuurlijk overleg. Het is onze inzet dat wij, binnen de juridische kaders, gezamenlijk eigenaar kunnen worden van het proces en de resultaten. In het overleg zouden in ieder geval de volgende elementen aan bod moeten komen:

- Onderzoek naar een fusie van Scherpenzeel en Barneveld per 1 januari 2023 en de verschillende modaliteiten daarin (o.a. de mogelijkheid van een lichte samenvoeging)
- Onderzoek naar mogelijk nog andere opties waarover beide gemeenten overeenstemming zouden kunnen vinden en die een oplossing bieden voor de bestuurskrachtproblematiek van Scherpenzeel
- Vergelijking van deze optie(s) met het scenario zelfstandigheid Scherpenzeel, mede om hieruit mogelijk belangrijke aandachtspunten voor een fusiescenario te identificeren
- De toetsing van draagvlak en eventuele aandachtspunten voor met name het fusiescenario via participatie van inwoners in beide gemeenten, maatschappelijke en bestuurlijke partners.
- Vormgeving en uitvoering van de participatie op een manier die inwoners zinvol en op hedendaagse wijze betreft en die een evenwichtig beeld oplevert van het draagvlak voor de voorkeursoplossing voor versterking van de bestuurskracht;
- De keuze en inhoudelijke onderbouwing (op hoofdlijnen) van het voorkeursscenario voor de versterking van de bestuurskracht van Scherpenzeel.

Voor het goed verloop van de samenwerking in de open overleg fase zet GS in op het inrichten van een overleg- en samenwerkingsstructuur op bestuurlijk niveau (bijvoorbeeld een gezamenlijk bestuurlijk overleg) en ambtelijk niveau (bijvoorbeeld gezamenlijk ambtelijk overleg met enkele werkgroepen). Dit wordt nader ingevuld in overleg met de colleges van B en W.

Tijdpad: zorgvuldig en doelgericht

Het proces om tot een herindeling en het bijbehorende herindelingsontwerp te komen vraagt om zorgvuldigheid. Door de gemeente Barneveld is aangegeven dat indien sprake is van herindeling met Scherpenzeel de datum van 1 januari 2023 voor hen uitgangspunt is.

Wij werken daarom graag met beide gemeenten aan een zorgvuldig proces binnen de kaders van het tijdpad richting 2023.

In het onderstaande schema is grofweg weergegeven welke elementen terugkomen in het proces als wordt gekozen voor een herindeling met Scherpenzeel per 1 januari 2023. Vast staat dat in dit scenario het herindelingsontwerp in januari 2021 door ons college moet worden vastgesteld. Hieraan voorafgaand wordt in nauwe samenwerking met gemeentelijke ambtenaren, inwoners en maatschappelijke organisaties het herindelingsontwerp vormgegeven. Ter voorbereiding van de financiële aspecten willen wij een zgn. herindelingsscan uitvoeren. Wij willen graag samen met de colleges van B en W het participatieproces innovatief en creatief invullen om inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers echt te betrekken bij het vormgeven van het herindelingsontwerp en niet alleen te consulteren. Natuurlijk staat bovenaan dat we willen aansluiten bij de inwoners van de gemeenten en daarvoor is van groot belang dat de kennis en ervaring van de gemeenten bij het vormgeven van het proces benut worden.

Vanzelfsprekend zullen wij ook de gemeenteraden van Scherpenzeel en Barneveld betrekken, of wel via direct overleg, dan wel via een (gezamenlijke) klankbordgroep. Als een herindelingsontwerp wordt vastgesteld door GS, hebben de gemeenteraden drie maanden de tijd om het vastgestelde herindelingsontwerp te beoordelen. Deze zienswijzeperiode biedt ook de mogelijkheid tot toetsing van het draagvlak voor het Herindelingsontwerp in beide gemeenten. De vorm waarin dit plaats kan vinden zal onderwerp zijn van het bestuurlijk overleg.

Na de terinzagelegging van het herindelingsontwerp zullen de Provinciale Staten een besluit nemen en het herindelingsadvies vaststellen dat op of voor 1 juli 2021 aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties moet worden gestuurd.

Statenbrief

Datum

14 juli 2020

Zaaknummer

2020-007489

Inlichtingen

Provincieloket
026 359 99 99
post@gelderland.nl

Blad

1 van 4

Onderwerp

Starten open overleg gemeentelijke indeling Barneveld en Scherpenzeel.

Portefeuillehouder

Jan Markink

Ambitie en thema

Ambitie 1 Samen voor Gelderland

Thema:

Sterk bestuur en toezicht

Doel van deze brief

Gedeputeerde Staten verzoeken Provinciale Staten om:
de inhoud van deze brief voor kennisgeving aan te nemen (informatieplicht)

1 Inhoud voorstel (beoogd resultaat/doel)

We informeren uw Staten over ons besluit d.d. 14 juli 2020 om een ‘open overleg’ te starten met de gemeenten Scherpenzeel en Barneveld, om een herindeling tussen beide gemeenten te onderzoeken.

2 Aanleiding

Op 9 juli jongstleden heeft de gemeenteraad van Scherpenzeel ingestemd met de Kadernota 2021-2024. In deze Kadernota schetst de gemeente Scherpenzeel haar plannen voor een duurzame en bestuurskrachtige gemeente.

Ons college heeft op 2 juni 2020 – op verzoek van het college van B&W van Scherpenzeel – al een voorlopig standpunt ingenomen over deze Kadernota. Wij constateren dat uitvoering van deze Kadernota geen reëel zicht biedt op structurele oplossing van de evidente bestuurskrachtproblemen van de gemeente Scherpenzeel. U bent over dit voorlopig standpunt eerder geïnformeerd (PS2020-374). Dit standpunt is verder onderbouwd in de notitie “een sterk dorp en een sterke gemeente”.

Bij onze definitieve standpuntbepaling naar aanleiding van de besluitvorming in de gemeenteraad van Scherpenzeel zijn de volgende afwegingen voorts nog van belang geweest:

- De gemeenteraad van Barneveld heeft op 17 juni jl. gedebatteerd over betrokkenheid bij een mogelijke artikel 8 Arhi-procedure en heeft in meerderheid aangegeven constructief te staan voor het voeren van overleg mocht het tot een dergelijke procedure komen;
- Het college van B&W van Scherpenzeel heeft bij brief van 23 juni verzocht om heroverweging van het voorlopig standpunt, mede op basis van een nadere externe rapportage over het financieel perspectief van de gemeente. Bij brief van 3 juli hebben wij een inhoudelijke reactie gezonden op deze brief van het College van B&W.
- Het College van Scherpenzeel heeft op 10 juli jl. hierop gereageerd per brief. Deze brief is als bijlage toegevoegd aan deze Statenbrief. In de open overleg fase zullen we verschillende opties voor het versterken van bestuurskracht van Scherpenzeel in beeld brengen. Als het aan de provincie ligt, sturen de Colleges van Scherpenzeel, Barneveld en de provincie dit gezamenlijk aan.
- Er is een peiling geweest onder de inwoners van Scherpenzeel over zelfstandigheid of herindeling met Barneveld. Betrokkenheid van de bevolking is van groot belang. Daarbij hechten we veel waarde aan een goede vergelijking tussen de scenario's voor herindeling en zelfstandigheid. Omdat Scherpenzeel het scenario voor herindeling niet heeft uitgewerkt, zullen we dat de komende periode gaan doen. Het is onze inzet om dit in gezamenlijkheid met de gemeenten te doen.
- Er is een gesprek geweest met de Minister van BZK over ons voorlopig standpunt en ons voornemen een open overleg te starten. De Minister heeft ons college op 10 juli een brief gestuurd, met enkele aandachtspunten voor het vervolg van dit proces na de besluitvorming door ons college.

Met inachtneming van het bovenstaande zijn er geen nieuwe feiten of omstandigheden aan de orde, die tot aanpassing van ons eerder ingenomen standpunt hebben geleid.

3 Bestaand beleid c.q. kader

De provincie heeft een verantwoordelijkheid voor het openbaar bestuur. De afgelopen jaren zijn veel nieuwe taken op gemeenten afgekomen en liggen nieuwe uitdagingen in het verschiet. Als een gevolg hiervan wordt een groot beroep gedaan op de bestuurs- en realisatiekracht van Gelderse overheden.

In de Statennotitie 'Sterk Bestuur voor de opgaven van morgen' (PS2018-217) hebben we aangegeven maatwerkgericht te willen werken aan de versterking van bestuurskracht van gemeenten, regio's en provincie. Niet omdat sterk bestuur een doel op zich is, maar omdat het een middel is om als overheid de maatschappij zo optimaal mogelijk te bedienen.

Gemeenten zijn primair zelf verantwoordelijk voor het versterken van hun eigen bestuurskracht. De provincie stimuleert initiatieven van onderop, maar pakt de regie als een geschikte oplossing vanuit gemeenten uitblijft.

Datum

14 juli 2020

Zaaknummer

2020-007489

Blad

3 van 4

De maatwerkaanpak voor de versterking van de kwaliteit van het openbaar bestuur is recent verder uitgewerkt in de Statenbrief 'Vitaal openbaar bestuur' (PS2020-244).

De wet Algemene regels herindeling (wet Arhi) regelt de procedure voor herindeling van gemeenten. De provincie kan het initiatief nemen voor een herindelingsprocedure (artikel 8, wet Arhi). Het beleidskader gemeentelijke herindeling geeft de criteria van de minister weer, waaraan zij herindelingsadviezen toetst. U bent hierover nader geïnformeerd tijdens de beeldvormende sessie op 20 mei.

4 Argumenten/afwegingen/risico's

Wij vinden het van belang dat er een duurzame oplossing wordt gerealiseerd voor de bestuurskrachtproblematiek van Scherpenzeel. De aanpak vanuit de gemeente biedt geen structurele oplossing voor deze problemen. Nu is het moment om andere en betere opties in beeld te gaan brengen.

Ons college neemt daarom het besluit om een zogeheten 'open overleg', conform de wet Algemene regels herindeling, te starten. Uit de in het voorjaar van 2020 uitgevoerde verkenning is naar voren gekomen dat de gemeente Barneveld voor Scherpenzeel de gerede partij is om een strategisch partnerschap aan te gaan. Wij willen daarom samen met de gemeenten Scherpenzeel en Barneveld, inwoners en bestuurlijke partners dit partnerschap grondig onderzoeken, waarbij een herindeling tussen beide gemeenten per 1-1-2023 naar de kennis van nu de na te streven invulling daarvan is. We willen deze optie op een reële en evenwichtige manier afzetten tegen het scenario zelfstandigheid.

Indien in het te voeren overleg ook wordt bevestigd dat herindeling de beste optie is, zal dit leiden tot de opstelling van een Herindelingsontwerp voor beide gemeenten per de aangegeven datum. Dit Herindelingsontwerp dient dan uiterlijk 1 februari 2021 door ons te worden vastgesteld. In juni 2021 vindt dan in uw Staten de formele besluitvorming plaats over een herindelingsadvies. Wij willen uw Staten gedurende het gehele proces op passende wijze meenemen.

Gegeven de krappe tijdsplanning is een startnotitie opgesteld voor de invulling en vormgeving van de open overlegfase, zodat vanaf het moment van de besluitvorming in ons college over de start van artikel 8 Wet Arhi de uitvoering kan starten. Deze startnotitie is als bijlage toegevoegd aan deze Statenbrief. Uitgangspunt bij de invulling van de open overlegfase is dat zoveel mogelijk gewerkt wordt in coproductie met de beide gemeenten, en dat de provincie vanuit haar regierol bewaakt en stimuleert dat tijdig tot resultaten in het benodigde tijdschema wordt gekomen.

5 Financiële consequenties

Niet van toepassing.

6 Proces en evaluatie

We hebben de colleges van Scherpenzeel en Barneveld mondeling toelichting gegeven op ons besluit tot het starten van het ‘open overleg’. Voorts hebben we deze colleges ook een brief gestuurd, met de startnotitie.

Er is een brief aan de omliggende gemeenten van Scherpenzeel en Barneveld gestuurd waarin wij informeren over de stappen die we nu zetten en hun rol in het te voeren open overleg. Ook de omliggende gemeenten en de provincie Utrecht worden door ons per brief op de hoogte gesteld. De minister van Binnenlandse Zaken ontvangt een brief met nadere uitleg over ons genomen besluit en we geven aan haar gedurende het proces te informeren.

Voor de start van het ‘open overleg’ worden de colleges van Barneveld en Scherpenzeel uitgenodigd voor een bestuurlijke startbijeenkomst, met vertegenwoordigers van ons college.

Gedurende het hele proces zullen we u op een passende wijze meenemen.

Gedeputeerde Staten van Gelderland

John Berends - Commissaris van de Koning

Pieter Hilhorst - secretaris

Bijlagen:

- GS Besluit
- Startnotitie open overlegfase "Versterking door verbinding"
- Brief dd. 3 juli aan College B&W Scherpenzeel
- Brief van de Minister van Binnenlandse Zaken dd. 10 juli
- Brief van het College B&W Scherpenzeel dd. 10 juli
- Brief aan Scherpenzeel
- Brief aan Barneveld
- Brief aan omliggende gemeenten
- Brief aan provincie Utrecht
- Brief aan minister Binnenlandse Zaken

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Provincie Gelderland
Gedeputeerde Staten van Gelderland
Postbus 9090
6800 GX Arnhem

DGBRW/BRF/BA

Ministerie BZK

[www.linkedin.com/company/
ministerie-van-bzk](https://www.linkedin.com/company/ministerie-van-bzk)

Contactpersoon

Maarten Hoogstad

T 06-50079735

maarten.hoogstad@minbzk.nl

Kenmerk

2020-0000407828

Uw kenmerk

Datum **10 JUL 2020**
Betreft Start procedure artikel 8 Wet arhi

Geacht college,

Op 4 juni 2020 heeft u mij schriftelijk geïnformeerd over recente ontwikkelingen inzake de bestuurlijke toekomst van de gemeente Scherpenzeel. In deze brief geeft u aan dat u voornemens bent een 'open overleg' te starten, zoals bedoeld in artikel 8 van de Wet arhi. Conform het Beleidskader gemeentelijke herindeling 2018 hebt u mij verzocht om een gesprek over dit voornemen, alvorens tot formele besluitvorming in Gedeputeerde Staten (hierna: GS) over te gaan. Op 8 juli jl. heb ik met een afvaardiging van uw college gesproken. Op diezelfde dag sprak ik ook met het college van B&W van Scherpenzeel, zodat ook de gemeente haar perspectief kon toelichten. Ik heb beide gesprekken als open en zeer informatief ervaren en waardeer het dat ik in deze fase van het proces word betrokken.

In deze brief ga ik in op mijn observaties en op de aandachtspunten die ik u wil meegeven ter bevordering van een zorgvuldig proces. Hieronder beschrijf ik eerst kort de rol van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in het geval een provincie overweegt een herindelingsprocedure te starten.

Beleidskader gemeentelijke herindeling

Het Beleidskader gemeentelijke herindeling 2018 geeft een nadere inkleuring aan de wijze waarop de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties omgaat met diens bevoegdheden op grond van de Wet arhi. Zoals uit het beleidskader blijkt, heb ik een voorkeur voor gemeentelijke herindelingen die van onderop tot stand komen, maar wil en kan ik niet uitsluiten dat ook een provincie gebruik maakt van de eigenstandige bevoegdheden die ze op grond van de Wet arhi heeft. Het uitgangspunt is 'van onderop, tenzij'. Een initiatief van de provincie is de uitzondering, niet de regel. Het proces voorziet in een aanpak waarbij het 'tenzij' wordt onderbouwd en waarin op provinciaal en vervolgens op landelijk niveau, de afweging wordt gemaakt of die onderbouwing overtuigend is. Gemeenten mogen verwachten dat dit op een zorgvuldige en onbevooroordeelde manier tot stand komt.

In het vigerende beleidskader is een procedurestap opgenomen die er in voorziet dat als GS een concreet voornemen hebben om een procedure ex artikel 8 Wet

arhi te starten, ik over dit voornemen word geïnformeerd, zodat we hierover vroegtijdig in gesprek kunnen gaan. Het informeren omtrent een mogelijk provinciaal initiatief geschiedt per brief en een toelichtend gesprek. Het gesprek gaat over het voornemen van GS en over de onderbouwing dat er sprake is van evidente bestuurskrachtproblematiek, waar de gemeente zelf geen oplossing voor weet te vinden. Het overleg stelt mij in de gelegenheid nadere vragen te stellen en aandachtspunten aan de provincie mee te geven. Het gesprek betreft nog niet een oordeel van de minister van BZK over de inhoud van een eventueel herindelingsadvies. Ook wil ik met deze procedurestap niet in de eigenstandige bevoegdheid van GS treden.

Bestuurlijke toekomst gemeente Scherpenzeel

Uit de gevoerde gesprekken en een bestudering van de door u en door de gemeente Scherpenzeel aangeleverde informatie leid ik af dat er brede overeenstemming is over het feit dat er in Scherpenzeel maatregelen nodig zijn om de bestuurskracht duurzaam te versterken. Zonder een forse investering in het ambtelijk apparaat, het verbeteren van het bestuurlijk samenspel en het intensiveren van de strategisch samenwerking in de regio, zal de gemeente Scherpenzeel op termijn niet in staat zijn de belangen van haar inwoners adequaat te behartigen. Dat verbeteringen nodig zijn, staat dus vast.

Tussen uw college en het gemeentebestuur van Scherpenzeel is geen overeenstemming over de vraag of Scherpenzeel zelf in staat is om een oplossing te vinden voor de geconstateerde problemen en de benodigde verbeteringen zelfstandig door kan voeren. De gevoerde gesprekken bevestigen dat beeld. Het college van Scherpenzeel vindt dat het in de Kadernota 2020-2024 de juiste maatregelen voorstelt en de goede weg is ingeslagen om op een verantwoorde manier zelfstandig te kunnen blijven. U deelt deze opvatting niet en heeft u op het voorlopige standpunt gesteld dat de voorgestelde maatregelen niet toereikend zijn.

Terug naar het goede en open gesprek

Ik constateer dat een zorgvuldig uitgewerkte vergelijking van de twee varianten (zelfstandig en herindeling met Barneveld) tot op heden niet heeft plaatsgevonden. Uw college heeft op verschillende momenten in het proces op die vergelijking aangedrongen. De discussie over oplossingsrichtingen lijkt echter een goed gesprek over de achterliggende opgaven in de weg te staan. In mijn gesprekken met u en het college van B&W van Scherpenzeel heb ik de hoop en de verwachting uitgesproken dat u samen met de gemeente(n) een traject van het open gesprek kunt gaan doorlopen, waarin de opgaven centraal staan. Een traject waarin de voorkeuren voor oplossingen niet langer een blokkade vormen, maar waarin het op basis van een 'common ground' over de vraag gaat wat er nodig is om daar vervolgens in partnerschap mee aan de slag te gaan. Het normaliseren van de verhoudingen kan mogelijk leiden tot een oplossing met meer draagvlak.

Om die reden heb ik er begrip voor dat uw college voornemens is om de regie te nemen in dit open gesprek dat over de versterking van de bestuurskracht van Scherpenzeel wordt gevoerd.

Datum

Kenmerk
2020-0000407828

Wel wil ik u graag de volgende aandachtspunten meegeven:

- Het open overleg zoals bedoeld in de Wet arhi behoort daadwerkelijk een open karakter te hebben, waarbij nog meerdere uitkomsten mogelijk zijn. Deze fase kan mijns inziens bij uitstek dienen om - in samenwerking met de gemeente Barneveld - beide varianten meer in detail uit te werken en van de nodige duiding te voorzien. Mogelijk zijn er ook nog andere varianten het onderzoeken waard.
- Een eventueel herindelingsadvies zal beoordeeld worden aan de hand van de criteria uit het Beleidskader gemeentelijke herindeling 2018. Draagvlak is daarin een belangrijk criterium, ook als dat - in het geval van provinciale herindelingsinitiatieven - niet unaniem is. Ik verwacht dus van u dat u zich zichtbaar inspant om het draagvlak voor de uiteindelijke oplossing te versterken.
- Daarnaast zijn ook 'bestuurskracht', 'interne samenhang en nabijheid van bestuur' en 'regionale samenhang' criteria die ik in mijn beoordeling zal betrekken. Ik roep u op om deze beoordelingscriteria in de volle breedte bij uw open overleg te betrekken.
- Tussen bestuurslagen werken we zoveel als mogelijk samen als één overheid, en we pogen daarbij consequent te redeneren vanuit het belang van de inwoners. De bestuurlijke inrichting is daaraan dienstbaar. Dit vraagt om een zorgvuldig proces, ook als er sprake is van verschillende standpunten. Ik spreek de verwachting uit dat we dit proces op een constructieve wijze met elkaar kunnen doorlopen, met respect voor elkaars verantwoordelijkheden. Dat begint met het goede gesprek. Dat is het minste dat de inwoners van Scherpenzeel van ons mogen verwachten.

Ik zal met interesse de besluitvorming in GS volgen. Zoals hierboven uiteengezet meen ik in dit proces geen mediërende rol te hebben, maar wil ik uiteraard wel een gesprekspartner voor de medeoverheden zijn, voor alle bestuurslagen: gemeente én provincie. Ik hoef me nog geen oordeel te vormen over een mogelijk uitkomst van een Arhi-procedure, maar kan wel een bijdrage leveren aan het creëren een solide basis ('common ground') op basis waarvan een adequate belangenafweging kan plaatsvinden.

Van deze brief wordt een afschrift verzonden aan het college van B&W Scherpenzeel en aan de Tweede Kamer.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

drs. K.H. Ollongren

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Gemeente Scherpenzeel
College van B&W
Postbus 100
3925 ZJ Scherpenzeel

DGBRW/BRF/B&A

Ministerie BZK

[www.linkedin.com/company/
ministerie-van-bzk](https://www.linkedin.com/company/ministerie-van-bzk)

Contactpersoon

Maarten Hoogstad

T 06-50079735

maarten.hoogstad@minbzk.nl

Kenmerk

2020-0000414458

Uw kenmerk

Bijlage(n)

1

Datum **10 JUL 2020**
Betreft Gesprek 8 juli over voorgenomen besluit GS

Geacht college,

Op 8 juli hebben wij elkaar gesproken over de bestuurlijke toekomst van uw gemeente. Later die dag ontving ik van u een vriendelijke dankbrief voor het in uw ogen prettige en open gesprek. Graag laat ik u weten dat ik een vergelijkbare beleving heb van het gesprek. Het informerende gesprek heeft mij geholpen om in een vroeg stadium een goed beeld te krijgen van uw situatie.

Het gesprek vond plaats in het licht van het voorgenomen besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland (hierna: GS) om een procedure artikel 8 Wet arhi te gaan starten. Mijn observaties en aandachtspunten heb ik met bijgevoegde brief dan ook in eerste instantie kenbaar gemaakt aan GS.

In de brief geef ik aan er begrip voor te hebben dat GS voornemens zijn de regie te nemen in dit open gesprek dat gaat over de versterking van de bestuurskracht van Scherpenzeel. De hoop en verwachting die ik heb uitgesproken in de gesprekken op 8 juli jl. - namelijk dat u en GS samen een traject van het open gesprek kunt gaan doorlopen waarin de opgaven centraal staan - is ook aan u gericht.

Zoals ik in de bijgevoegde brief heb aangegeven, wil ik voor u beiden een gesprekspartner zijn en blijven.

Een afschrift van mijn brief aan GS wordt tevens verzonden aan de Tweede Kamer.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

drs. K.H. Ollongren

GEMEENTE SCHERPENZEEL

Provincie Gelderland
t.a.v. College van Gedeputeerde Staten
Postbus 9090
6800 GX Arnhem

Scherpenzeel, 10 juli 2020

Postbus 100
3925 ZJ
Scherpenzeel
(033) 277 23 24

Buitenplaats
Stationsweg 389a

www.scherpenzeel.nl

IBAN Rekeningnummer
NL62BNGH0285007548

Uw brief d.d. : 3 juli 2020
Uw kenmerk : 2020 007489
Ons kenmerk :
Behandeld door : drs A.P.C.J. Stallaert
Bijlage(n) : -

Onderwerp : Partnerschap

Geacht college,

Hierbij reageren wij op uw brief van 3 juli jongstleden. Hierin geeft u in nieuwe bewoordingen aan waarom een besluit tot gedwongen herindeling te rechtvaardigen zou zijn. Ook stelt u dat u uw definitief oordeel op 14 juli a.s. zult vellen *'op basis van aanvullende informatie zoals de raadsbesluitvorming op 9 juli, de door u (Motivaction) uitgevoerde peiling, het rapport van de heer Verhagen, de informatie uit de raadsvergadering van Barneveld en alle andere relevante informatie'*. Wij constateren dat dit u er niet van weerhoudt om in uw brief opnieuw ferme uitspraken te doen.

Wij voelen ons geroepen om formeel kenbaar te maken dat wij ons ten enenmale niet herkennen in de in deze brief vervatte waardeoordelen en niet-geobjectiveerde kwalificaties ten aanzien van onze bestuurskracht. Wij vrezen echter het in deze fase weinig toevoegt om eerder gewisselde argumenten te herhalen, en volstaan daarom hier met het constateren van een fundamenteel verschil van mening.

Fundamenteel verschil van mening

Wij zijn van mening dat er in Scherpenzeel geen sprake is van (stagnatie in de aanpak van) evidente bestuurskrachtproblemen, zoals bedoeld in de Wet Arhi en het hernieuwd Beleidskader uit 2019. Zonder evidente, onderbouwde bestuurskrachtproblemen, waarbij is aangetoond dat Scherpenzeel onvoldoende in staat is deze zelf op te lossen, is er simpelweg geen wettelijke basis voor provinciale regieneming op dit moment.

Daarbij hebben wij onze bedenkingen bij de zuiverheid van het doorlopen proces: niet alleen ten aanzien van het ervaren gebrek aan objectiviteit en de feitelijke juistheid van uw inhoudelijk oordeel, maar ook bij de verschillende procesinterventies van provinciale zijde.

Draagvlak is één van de belangrijke pijlers in het nieuwe beleidskader. Politiek is er geen draagvlak en er is bovendien geen maatschappelijk draagvlak in Scherpenzeel voor (gedwongen) herindeling met Barneveld. Een absolute meerderheid van de 7863 stemgerechtigden (4028 Scherpenzelers, 86,91 % van de respondenten) koos voor een zelfstandige gemeente Scherpenzeel. Wij zien de uitslag van deze peiling als een stevig mandaat voor het vasthouden aan onze (uitgewerkte) plannen voor een zelfstandige toekomst, waarin wij vanuit onze eigen kracht (ook in regionaal verband) aan de ambities van Scherpenzeel kunnen werken.

We hebben behoefte aan partnerschap

Ondanks de herhaalde oproep van de minister van BZK dat provincies in samenspraak met gemeenten hun bestuurlijke visie moeten ontwikkelen, ervaren wij het huidige optreden van GS als eenrichtingsverkeer en voelen wij ons geen gelijkwaardige partner in dit belangrijke proces.

Zoals al eerder aangegeven hebben wij primair behoefte aan partnerschap, ook van de provincie. Wij hebben geen dure wensenlijstjes, want we hebben een structureel sluitend meerjarenperspectief waarmee we de ambities van Scherpenzeel kunnen realiseren.

Oprecht en gelijkwaardig partnerschap mag niet gebaseerd zijn op afhankelijkheidsrelaties en mag ook niet werken als een verstikkend korset, maar moet een vertrouwensbasis bieden van waaruit wij op eigen kracht kunnen groeien. Als u Scherpenzeel echt wilt helpen, geeft u ons het vertrouwen en de ruimte om, zonder interventies of oneigenlijke druk, voort te gaan op onze eigen, democratisch gekozen en door de Scherpenzeelse samenleving omarmde koers.

Geen arhi-procedure

Zoals het beleidskader arhi aangeeft zou het primaat, om de eigen bestuurskracht te versterken, bij gemeenten zelf moeten liggen. Wij zien daarvoor heel veel kansen in de regio, zoals eerder met u gedeeld. Een (boven de markt hangende) arhi-procedure vormt, zoals wij nu reeds ervaren een belemmering om onze samenwerking binnen de regio te versterken. Wij zien ook kansen voor herstel van de (als gevolg van dit proces) verstoorde verhoudingen in onze raad. Echter niet zolang gedwongen herindeling boven de markt hangt. Ook hier is sprake van een zichzelf versterkend effect.

Een arhi-procedure gaat bovendien ten koste van de tijd, ruimte en aandacht die wij nodig hebben om te werken aan zaken die voor Scherpenzeel belangrijk zijn (zoals bijv. De Breehoek, maar ook andere maatschappelijke uitdagingen zoals energietransitie).

Met het ontbreken van een evidente, onderbouwde noodzaak voor herindeling, en op basis van de gevoelens in onze samenleving, achten wij een artikel 8 arhi-procedure niet uit te leggen naar onze inwoners. Wij hopen dat u onze partner wilt zijn.

Wij hopen dinsdag van u te vernemen of, en zo ja welke, ruimte u hiervoor ziet.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Scherpenzeel,

W.M. van de Werken
Secretaris

H.H. de Vries
Burgemeester

Datum 14 juli 2020
Nummer 20-047

College Barneveld neemt uitnodiging provincie aan voor deelname aan open overleg

Op 14 juli nam Gedeputeerde Staten een besluit over de start van een open overleg als onderdeel van de procedure voor gemeentelijke herindeling. Het college van burgemeester en wethouder van Barneveld nam vanmiddag de uitnodiging voor deelname aan dit overleg aan en gaf aan hier constructief aan deel te willen nemen. Het overleg start in september, onder regie van de provincie.

Start open overleg: bijzonder moment in de geschiedenis van Barneveld en Scherpenzeel

Het college van burgemeester en wethouders van Barneveld is op 14 juli geïnformeerd over het besluit van Gedeputeerde Staten over de start van de gemeentelijke herindeling. Onderdeel van deze procedure is het open overleg. Er is al langer sprake van een goede samenwerking tussen Barneveld en Scherpenzeel. Het besluit van de provincie markeert een bijzonder moment in de relatie tussen beide gemeenten.

Burgemeester Asje van Dijk: "Wij hebben vandaag gehoord dat de provincie het besluit heeft genomen over de start van de procedure voor gemeentelijke herindeling. Dat is voor zowel Scherpenzeel als voor Barneveld een bijzonder moment in onze geschiedenis. Wij hebben de provincie aangegeven dat we constructief en open deel zullen nemen aan de gesprekken. Voor ons is belangrijk dat de procedure niet te lang duurt en dat onze gemeenteraad en de Barneveldse samenleving betrokken worden in het overleg. Daarnaast dat uit het overleg duidelijk wordt wat voor zowel Barneveld als Scherpenzeel de meerwaarde is van een herindeling. Wij kijken uit naar de start van de gesprekken in september."

Noot voor de redactie, niet voor publicatie:

Informatie via perstelefoon: 06-15493076 of pers@barneveld.nl

Contactpersoon voor dit bericht: Annet Bol